

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

29 квітня 2022

№ 71

**Інформаційна довідка
про роботу юнацьких секцій
Українського товариства охорони природи
(2021-2022 рр.)**

Міністерство освіти і науки України спільно з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та Українським товариством охорони природи підготували інформаційну довідку щодо роботи юнацьких секцій Українського товариства охорони природи. Станом на 2021-2022 рр. на високому рівні проводиться робота юнацьких секцій УТОП у закладах освіти у Вінницькій, Дніпропетровській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Одеській, Рівненській, Сумській, Хмельницькій та Чернігівській областях. У Запорізькій та Херсонській областях інформація щодо роботи юнацьких секцій відсутня.

Вінницька область

Шкільна юнацька секція є громадською організацією учнівського самоврядування, яка є частиною районної секції, а районна входить до складу обласної. Юнацька секція УТОП була створена у 1960 році. Голова обласної юнацької секції УТОП – Г.Л. Іваськевич.

У 2021 році в області працює 18 районних юнацьких секцій, які входять до складу обласної юнацької секції охорони природи УТОП. В закладах освіти області створено 136 шкільних юнацьких секцій, які є первинними осередками районних юнацьких секцій.

Головною структурною одиницею юнацької секції з охорони природи є первинний колектив: клас, гурток. Вищим органом юнацької секції первинного колективу є збори (класу, гуртка) на яких шляхом голосування обирається голова, його заступники та відповідальні за окремі напрями діяльності.

Збори первинного осередку проводяться не рідше одного разу на місяць. Після завершення роботи за рік підбиваються підсумки і планується робота на майбутнє.

Члени юнацької секції охорони природи мають права і обов'язки, якими наділені учні загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, згідно з законодавством України та Статутом навчального закладу. Члени юнацької секції охорони природи мають право: обирати і бути обраними до

будь – якого загону юнацької секції охорони природи. Звертатися до будь – якого органу юнацької секції і отримувати відповідь по суті.

Радою юнацької секції розроблено обов'язки членів зеленого патруля, обов'язки членів блакитного патруля, правила поведінки в природі, а також пам'ятку індивідуальної поведінки в природі.

Юнацька секція охорони природи Вінницької обласної станції юних натуралістів охоплює 125 юннатів, має свою емблему. Девіз юнацької секції охорони природи «В природі ми лиш часточки малі Земля не нам належить – ми Землі». Не стоять осторонь вихованці охорони та збереження першоцвітів, приймаючи участь у обласній акції «Первоцвіт».

В рамках природоохоронної акції, Проведено виставку – конкурс робіт дітей «Дивосвіт весняних квітів», Виставку – конкурс світлин «Тендітні квіточки весни». Виставку – конкурс листівок «Не зривай первоцвіти» Вихованці нашого закладу активно долучаються до природоохоронної акції «Годівничка. Взимку як ніколи наші пернаті друзі потребують нашої з вами турботи. Діти разом з батьками виготовили годівнички. Готували для птахів смаколики, частували їх улюбленим зерном. Провели спостереження – облік зимуючих птахів та розвішали годівнички із зерном для пернатих друзів у Лісопарку міста Вінниця. У вересні цього навчального року в рамках акції Всесвітній день прибирання в Україні, вихованці та педагоги Вінницької обласної станції юних натуралістів провели Еко – челендж «Побачив? Прибери! Передай іншому» - прибрали від сміття екологічну стежину в районі Пятничанського дісу, що є лісопарковою зоною відпочинку вінничан. Мета. Об'єднаємося заради досягнення спільної мети – порятунку планети від сміття. Нехай небо буде мирним, а Україна чистою. Охоронці природи провели агітаційну роботу по виконанню природоохоронних та екологічних дат, а саме : Всеукраїнський урок доброти «Гуманне та відповідальне ставлення до тварин» (4 жовтня). Участь у Всеукраїнській акції «Урок доброти» (5-7 жовтня). День домашніх тварин (30 листопада). Конкурс «Я і мій домашній улюбленець». «Хвилинка з тваринкою» - бородата агама в куточку живої природи Вінницької обласної станції юних натуралістів. Міжнародний день лісів . Всесвітній день водно – болотних угідь. Всесвітній день птахів. День екологічних знань. Юннати не тільки мандрують, а й на території закладу організують екскурсії до дендрарію, по ботанічній стежині, малій екологічній стежині, акваріумного залу, виставкового залу, теплиці, кустанарію, навчально – дослідних земельних ділянок, дендрарію.. Юннати проводять фенологічні спостереження на П'ятничанській екологічній стежині.

Голова обласної юнацької секції Іваськевич Г.Л., методист обласної станції юних натуралістів є членом президії обласної ради УТОП, вона організовує і проводить засідання ради юнацької секції, а також організовує практичну природоохоронну роботу, масові природоохоронні заходи, науково – дослідну роботу в шкільних юнацьких секціях. Щорічно проводиться 4 засідання ради секції, де розглядаються питання про роботу

районних юнацьких секцій та проведення в них практичної природоохоронної роботи і екологічного виховання. Про роботу шкіл області з даного питання голова обласної юнацької секції розповідає на сторінках інформаційного екологічного вісника президії обласної ради УТОП «Природа і люди».

Юнацькі секції охорони природи беруть активну участь у виконанні завдань багатьох Всеукраїнських та обласних конкурсів, проектів, операцій, акцій. Рада юнацької секції охорони природи закладу створює загони – блакитних, зелених патрулів, небайдужих, краєзнавців – екскурсоводів, динамічні чи оперативні групи та планує свою діяльність..

Найкращою школою екологічного виховання є спілкування дітей з природою. Юнацькі секції з охорони природи приймають активну участь в обласних та Всеукраїнських конкурсах, операціях, акціях, а також Всеукраїнської акції «За чисте довкілля», спрямованих на охорону природи. На Вінниччині народились і проводяться такі конкурси, як: «Джерело» якому вже 49 років, «Без верби і калини немає України», «Лебедине озеро», «Білий лелека», «Лісова аптека», «Первоцвіт», «Прикрасимо дім в якому ми живемо», «Країна веселкова», «Горіх грецький - їжа богатирів». Особливо активну участь приймають учні в здійсненні комплексу природоохоронних заходів під час «Дня довкілля», Дня Землі та екологічного 2-х місячника «Подільська весна». Кращим прикладом роботи з даного напрямку є заклади освіти Тульчинського району. В районі працює 34 первинних шкільних юнацьких секцій, які входять до складу районної організації УТОП. Головами первинних організацій ТОП є вчителі біології. Кращими первинними організаціями району є первинні організації: Тульчинської ЗШ № 1 (голова – Поплавський О.В.); Кирнасівської ЗШ І-ІІІ ст. (голова – Дякова Н.А.); Михайлівської ЗШ І-ІІ ст. (голова – Українець О.В.); Копіївської ЗШ І-ІІ ст. (голова – Діхтяр Л.В.), Заріччянської ЗШ І-ІІ ст.(голова – Данильченко В.І.), Холодівської ЗШ І-ІІ ст.(голова Сивенко Н.П.). Головою районної юнацької секції є Килівник Галина Петрівна, головний лісничий Тульчинського лісомисливського господарства. Відповідальний секретар Мазур Микола Лук'янович, директор Тульчинської станції юних натуралістів.

На Вінниччині щороку здійснюються весняні та осінні посадки дерев і кущів (в рамках акцій «Дерево життя», «Посади дерево»). Наприклад, у Ямпільській ОТГ в ЗОШ І-ІІІ ст. с. Гонорівка закладено горіхову алею випускників, а в ЗОШ І-ІІІ ст. с. Пороги цього ж району учнями старших класів висаджено дубову алею. Ямпільські ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, № 2 та гімназія спільно з органами місцевого управління висадили 1200 дерев на берегах річки Дністер.

Національним еколого – натуралістичним центром разом з Українським товариством охорони природи започатковано проведення юннатівського природоохоронного руху «Зелена Естафета».

На базі Вінницької обласної станції юних натуралістів проводяться обласні етапи природоохоронного руху команд загальноосвітніх закладів і

позашкільних закладів освіти.

У 2018 році переможцем серед загальноосвітніх шкіл стала Жмеринська ЗОШ I-III ступенів №1. Серед позашкільних закладів – Вінницька обласна станція юних натуралістів. Команди переможці представляли область у фінальному етапі Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена Естафета», який проходив на базі КЗ «Черкаський обласний центр роботи з одарованими дітьми Черкаської обласної ради» Команда вінницької обласної станції юних натуралістів була нагороджена ГРАН – ПРІ. А Жмеринська ЗОШ I-III ступенів №1 посіла 2 місце.

У 2019 році переможцями обласного етапу були Вінницька обласна станція юних натуралістів серед позашкільників і Філія закладу середньої освіти I-II ступенів села Цекинівка опорного навчального закладу «Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів села Велика Кісниця» Ямпільського району. У фінальному етапі Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена Естафета» команда Вінницької обласної станції юних натуралістів була нагороджена Грамотою Національного еколога – натуралістичного центру учнівської молоді та КЗ «Черкаський обласний центр роботи з одарованими дітьми Черкаської обласної ради» за зайняте I місце. А команда Філії закладу середньої освіти I-II ступенів села Цекинівка опорного навчального закладу «Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів села Велика Кісниця Ямпільського району нагороджена ГРАН-ПРІ.

У 2020 році Всеукраїнський природоохоронний рух «Зелена Естафета» проводився в загальноосвітніх та позашкільних закладах освіти, обласний етап та відповідно Фінальний не проведено в зв'язку з пандемією на COVID – 19.

У 2021 році обласний етап проведено в заочному форматі відеозапис (звіт презентацію за трьома напрямками) Перше місце серед закладів загальної середньої освіти посів Мізяківсько – Хутірський лицей Вінницького району, а серед закладів позашкільної освіти – обласна станція юних натуралістів. З даного питання продовжуємо проводити дослідження з біотестування.

У юних охоронців природи Вінниччини є чимало планів і цікавих ідей. Любити природу – це не лише милуватися красою, спостерігати за її явищами, користуватися її дарунками, а й бути готовим прийти їй на допомогу.

Дніпропетровська область

У Дніпропетровській області при обласній організації Українського товариства охорони природи вже багато років працює юнацька секція, яку очолює директор комунального закладу освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради, член президії та керівник юнацької секції обласного відділення УТОП Педан Юрій Федорович.

До складу юнацької секції входять представники та викладачі закладів загальної середньої, професійно-технічної і позашкільної освіти, вчені, підприємці та громадські активісти, які небайдужі до природи рідного краю та екологічного виховання молоді.

Юнацька секція тісно співпрацює з закладами вищої освіти: Дніпровським національним університетом ім. Олеся Гончара, Дніпровським державним аграрно-економічним університетом, Українським державним хіміко-технологічним університетом.

Також секція співпрацює з ботанічним садом ДНУ, Криворізьким ботанічним садом НАН України, природним заповідником «Дніпровсько-Орільський».

Окремої уваги заслуговує співпраця з Дніпропетровським осередком Українського товариства охорони птахів, громадськими організаціями «Скіф» та «Січеславський природознавчий клуб», еколого-краєзнавчим часописом «Свята справа. XXI», на шпальтах якого висвітлюється інформація про еколого-натуралістичну діяльність.

Основні заходи, які проводилися при участі юнацької секції за останні роки:

- обласна наукова конференція «Молодь Дніпропетровщини обирає майбутнє»;

- круглі столи, присвячені «Дню довкілля»: «Професійно-технічна освіта на шляху до активної участі в екологічному захисті природи», «Досвід екологічної освіти та виховання Дніпропетровського центру професійної освіти» (презентації екологічних проектів учнів професійно-технічних навчальних закладів);

- круглий стіл «Екологічна освіта і виховання – вимога цивілізованого суспільства».

- «Форум екологічних проектів та екоініціатив учнівської молоді професійно-технічних навчальних закладів та шкіл міста Ка'янського» під девізом «Від учнівських екопроектів до довгострокових програм» у Кам'янському професійному ліцеї.

Педан Ю.Ф., керівник юнацької секції обласного відділення УТОП, постійно бере участь у засіданнях Президії Дніпропетровської обласної ради УТОП та комітету Громадської ради при Дніпропетровській обласній державній адміністрації з питань екології, аграрної політики та ефективного землекористування. На одному з засідань розглядалось питання «Національному природному парку «Приорільський» бути: усунення перешкод для його створення».

Голова обласної ради Дніпропетровського відділення Українського товариства охорони природи є постійним членом журі у обласних етапах:

- Всеукраїнського конкурсу колективів екологічної просвіти «Земля - наш спільний дім»;

- Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста»;

- Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена естафета».

Кіровоградська область

У сучасних умовах заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю забезпечують досягнення вихованцями таких практичних компетенцій як формування вмінь і навичок розв'язання екологічних проблем, раціонального природокористування, формування патріотичних та морально-правових якостей у спілкуванні з природою, подолання споживацького відношення до навколишнього середовища.

Нині на Кіровоградщині працює 121 творче учнівське об'єднання екологічного спрямування, які забезпечують досягнення вихованцями таких практичних компетенцій як формування вмінь і навичок розв'язання екологічних проблем, раціонального природокористування, формування патріотичних та морально-правових якостей у спілкуванні з природою, подолання споживацького відношення до навколишнього середовища.

З метою широкого залучення учнівської молоді до роботи по оздоровленню, вивченню та збереженню біорізноманіття рідного краю комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» проводить велику організаційно-масову роботу щодо участі школярів області в заходах еколого-натуралістичного спрямування: обласний конкурс «Вчимось досліджувати та охороняти природу»; обласний етап Всеукраїнського конкурсу учнівських колективів екологічної просвіти «Земля – наш спільний дім»; обласний зліт юних екологів Кіровоградщини «EcoFest»; обласні етапи всеукраїнських заходів: «Птах року», «Ліси для нащадків», «Годівничка», «День зустрічі птахів» та інші. Щорічно учасниками цих заходів є більше 8 тисяч школярів області. Силами юних природолюбів виконується великий обсяг робіт з оздоровлення та збереження цінних природних комплексів.

Луганська область

В Луганській області, до подій 2014 року (збройна агресія проти України), працювало одне з найактивніших обласних товариств охорони природи (голова - Черних Світлана Карпівна).

Роботою юнацької секції обласного товариства охорони природи опікувався Луганський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (директор – Володимир Яковлев, який і очолював обласну юнсекцію).

На той час роботу дитячих громадських екологічних організацій та об'єднань на громадських засадах (фактично юнацькі секції при закладах освіти) координувала Луганська обласна дитяча громадська екологічна організація (ЛО ДГЕО) «Світанок України», яка була створена і зареєстрована при Луганському ОЦЕНТУМ у 2001 році. До її складу входило 6 окремих ДГЕО, 3 з них з юридичним статусом, 3 створені методом повідомлення та 16 осередків. ЛО ДГЕО «Світанок України» була колективними членами Луганської обласної організації Українського

товариства охорони природи, Дитячого екологічного парламенту України (НЕНЦУМ) та Луганської обласної дитячої громадської організації (ЛО ДГО) «Лугарі». На 2013 рік членами ЛО ДГЕО «Світанок України» було близько 2,5 тисяч учнів, педагогів та громадян. Ця ж організація, спільно з обласним товариством охорони природи координувала роботу юнацьких секцій Товариства охорони природи. Крім цього, 5 педагогів, які очолювали юнсекції в своїх закладах освіти та голова юнсекції Володимир Яковлев входили до Громадської ради при Департаменті екології та природних ресурсів Луганської області.

У 2011 році голова обласної юнацької секції Товариства охорони природи Володимир Яковлев був нагороджений Грамотою Верховної Ради України за вагомий внесок у справу охорони природи, що стало визнанням роботи всіх юних натуралістів області в масштабі України.

В області також працювали 5 дитячих екологічних парламентів: при Алчевському міськЦЕНТУМ (окупована територія), Лутугинського району (окупована територія), Слов'яносербського району (окупована територія), при Луганському ОЦЕНТУМ на базі Луганської міської ДГЕО «Зелене зернятко» (всі документи залишились на окупованій території), при Антрацитівському міськЦЕНТУМ (окупована територія).

Нажаль з-за юридичних колізій (складнощі щодо поновлення), після поновлення у 2019 році роботи Луганського ОЦЕНТУМ на підконтрольній Україні території області, не вдалось відновити роботу ЛО ДГЕО «Світанок України», як зареєстрованої на непідконтрольній Україні території та відсутності письмових доручень від окремих співзасновників.

Нажаль, на даний час, в області відсутнє обласне товариство охорони природи.

Колектив Луганського ОЦЕНТУМ, після 4,5 річної перерви в роботі, після поновлення своєї роботи у 2019 році, разом зі значними зусиллями щодо поновлення роботи з учнівською молоддю за еколого-натуралістичним напрямом роботи, приділяв значні зусилля щодо розповсюдженню досвіду роботи з охорони природи на громадських засадах. Цьому сприяла робота педагогів та учнів з участі в «Зеленій естафеті», участі в роботі Дитячого екологічного парламенту тощо. Поновленню роботи за природоохоронно-екологічним напрямом нашої роботи саме на громадських засадах спонукає той факт, що на підконтрольній Україні території Луганської області залишилось лише 2 (два) заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. Сподіватись на відкриття таких закладів у найближчій перспективі не слід сподіватись.

Враховуючи вищевикладене, Луганський ОЦЕНТУМ у 2019-2020 навчальному році розпочав просвітницьку діяльність серед закладів освіти області щодо впровадження в їх роботу нових організаційних форм роботи з дітьми за напрямом, заснованих на громадській ініціативі та добровільності. Серед таких форм передбачались дитячі громадські екологічні організації, рухи, клуби, експедиційні загони, патрулі тощо, виходячи з особливостей

регіонів та завдань, які стоять перед місцевими громадами. При цьому значна увага повинна була приділятися педагогам-активістам, як модераторам цього процесу.

Попри негативні процеси, які відбувались та відбуваються внаслідок агресії на Сході України, в області збереглися окремі організаційні структури еколого-натуралістичного спрямування, які працювали та працюють як громадські організації на засадах неформальної освітньо-просвітницької та практичної природоохоронної роботи серед дітей та молоді.

Серед них слід відзначити екологічний клуб «Паросток» при Лисичанському ліцеї (керівник Волошинов, екологічний рух учнів міста Лисичанська (при натуралістичному відділі Лисичанського Центру позашкільної роботи), екологічні волонтерські загони при ліцеї «Гармонія» та інших закладах освіти м. Лисичанськ.

При Сєверодонецькому міськЦЕНТУМ створена дитячої громадської організації (ДГО) «ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРМАТ», яка була зареєстрована 19.11.2018 року. На даний час вона активно працює з учнівською молоддю міста. У подальшому вона стане складовою частиною обласної ДГЕО «Світанкова країна».

На базі Сєверодонецького лісомисливського господарства працює дитяча громадська організація «Сосонка» (основа гурток «Юні лісівники» Луганського ОЦЕНТУМ, керівник Матвієвська Оксана).

Також в області в Станично-Луганській селищній громаді за підтримки районній державної адміністрації, районній раді (сьогодні це військово-цивільна адміністрація) та відділу освіти, в рамках проєкту «Діалогово-креативний простір», в краєзнавчому музеї працює Громадська організація "Золоті Левенята", яка створена як молодіжна громадська організація. Тепер учнівська молодь району може комфортно проводити усі свої креативні, громадські, святкові, інші заходи. В цьому креативному просторі регулярно відбуваються заходи щодо реалізації екологічних проєктів з метою збереження заповідних територій краю в умовах ведення бойових дій.

Значну увагу природоохоронному напрямку роботи серед молоді приділяє увагу Громадська організація «Світло Культури» (м. Лисичанськ). Так протягом 2021 року ГО «Світло Культури» здобула перемогу в грантовому екологічному конкурсі «Допомога хвостикам».

В серпні 2021 року, після установчих зборів в червні 2021 року під час проведення обласної еколого-натуралістичної експедиції «Зелений щит», було зареєстровано Громадську організацію «ДИТЯЧА ОРГАНІЗАЦІЯ «СВІТАНКОВА КРАЇНА», основною метою діяльності якої є задоволення та захист законних соціальних, творчих, економічних, наукових, культурних інтересів своїх членів; сприяння розв'язанню екологічних проблем області; охороні, збереженню та захисту довкілля; надання допомоги у захисті екологічних прав та інтересів, сприяння розвитку природоохоронної справи, провадження освітньої, наукової, культурної та просвітницької діяльності задля сприяння становленню демократичного громадянського суспільства.

Ця організація створена при Луганському ОЦЕНТУМ. Місцезнаходження організації: м. Кремінна, вул. Піддубна, 18.

Осередками громадського дитячого екологічного руху стають учнівські лісництва, екологічні агітбригади, члени гуртків еколого-натуралістичного напрямку, якими охоплено 89 закладів освіти в 21 територіальній громаді області (всього в області – 26 ОТГ). Фактично всі вище перелічені об'єднання учнівської молоді є юнацькими секціями. Враховуючи незначний період роботи Луганського ОЦЕНТУМ за цим напрямом, вважаємо результати доволі успішними, але попереду ще значна робота до повноцінного відтворення дитячого громадського природоохоронного руху Луганщини.

Колектив Луганського ОЦЕНТУМ завжди вважав доволі ефективними неформальні форми екологічної освіти і виховання учнівської молоді.

Тому, враховуючи наслідки адміністративної реформи та значні зміни в освітньому просторі області, а саме реорганізація окремих закладів освіти обласної комунальної власності та систем професійної (професійно-технічної) та передвищої освіт; заходи місцевих громад щодо оптимізації закладів освіти, внаслідок запровадження реформи НУШ, демографічної та економічної ситуацій, саме на 2022-2023 роки Луганський ОЦЕНТУМ планує проведення масштабного моніторингу стану позашкільної та позакласної освіти і виховання в закладах освіти області. За його наслідками, на обласному рівні, буде запропонована багаторівнева модель розвитку нашого напрямку роботи у всіх типах закладів освіти.

Планується:

- переведення у статус обласної ДГО «Світанкова країна» та створення на її базі Обласного дитячого екологічного парламенту;
- запровадження екологічних кластерів на рівні громад;
- організація проведення на базі обласного еколого-натуралістичного табору «Зелений щит» профільних змін, зльотів тощо;
- відпрацювання, у співпраці з органами місцевого самоврядування та Луганського ОЦЕНТУМ, на базі Станично-Луганської селищної ради опорної моделі еколого-натуралістичної освіти і виховання в умовах децентралізації та відсутності профільних закладів позашкільної освіти, як юридичних осіб;
- залучення міжнародних фондів для проведення заходів еколого-натуралістичного профілю, з метою сприяння розбудови громадянського суспільства та встановленню миру в регіоні;
- підвищення значення еколого-натуралістичного напрямку роботи в рамках святкування 95-річчя юннатівського руху Луганщини тощо.

У всіх заходах, враховуючи відсутність значної кількості профільних закладів позашкільної освіти, значну роль будуть відігравати об'єднання учнівської молоді на громадських та волонтерських засадах; сезонно працюючи; реалізуючи окремі та комплексні проекти нашого спрямування

тощо. Всі вони, враховуючи їх сутність і є «юнацькими секціями» Українського товариства охорони природи.

Враховуючі сучасні тенденції, відсутність в окремих областях обласних товариств охорони природи, вважаємо за доцільне звернутись до Президії Всеукраїнського товариства охорони природи з ініціативою щодо перегляду підходів існування «юнацьких секцій» в частині їх формальних назв та дозволити різноплановим організаціям учнівської молоді, до сфери діяльності яких відносяться питання екології та охорони природи, ставати індивідуальними та колективними членами Товариства.

Львівська область

Станом на 29 квітня 2021 року в області працює 6 юнацьких секцій Українського товариства охорони природи, які об'єднують понад 200 школярів.

Змістом роботи діючих юнацьких секцій була і залишається еколого-просвітницька діяльність, формування екологічної та ресурсозберігаючої компетентності школярів, організація дозвілля дітей та учнівської молоді.

Серед основних форм роботи секцій є організація та проведення:

- природоохоронних акцій («Первоцвіти просять захисту», «Птах року», «Годівничка», «Збережемо життя ялинці», «Збережемо ліси для нащадків», «Джерело», «Лелека», «Зелена аптека» тощо);
- проектної, експериментально-дослідницької та пошукової роботи;
- пропагандистської, еколого-освітньої роботи серед дітей, учнівської молоді та дорослого населення;
- екологічних свят («День Довкілля», «День птахів», рольових екологічних ігор, конкурсів-аукціонів);
- практичної природоохоронної діяльності на екологічних стежках та територіях природно-заповідного фонду тощо.

Юнацькі секції товариства охорони природи працюють у закладах загальної середньої освіти Новояворівської, Яворівської, Боринської, Східницької та Новояричівської ТГ. Протягом року школярі розвішували годівниці, шпаківні і дуплянки, огорожували мурашники, дбали про чистоту своїх населених пунктів; проводили роз'яснювальну роботу серед продавців ранньоквітучих рослин на ринках; школярі обстежували та прибирали від сміття прибережні смуги водойм; вели просвітницьку роботу серед населення щодо значення водно-болотних угідь; весною організовували толоки, у яких брали участь мешканці місцевих територіальних громад.

Одеська область

Станом на 2021 – 2022 навчальний рік на території Одеської області працює понад 16 команд – представників дитячих громадських екологічних і природоохоронних організацій з Суворівського, Малиновського, Київського районів м. Одеси, м. Білгород-Дністровський, Біляївського, Болградського, Іванівського, Ізмаїльського, Кодимського, Овідіорольського районів області та Березівської, Кілійської, Любашівської об'єднаних територіальних громад.

Основними напрямками роботи юних екоактивістів за звітний період стали:

-впровадження сортування сміття, пропаганда всесвітнього руху «Zero waste». Результат: зібрано паперу ~ 2 тони, пластик ~ 70 кг, скло ~ 10 кг. Виручені кошти – 1812 грн., на які придбані дерева для озеленення. Реалізовується проєкт по створенню паркувальних місць біля шкіл для вело транспорту; виготовлення курток, суконь, торбинок з вторинної сировини та з матеріалів, що втратили свою естетичну цінність;

-спільна допомога безхатнім тваринам. Для безпритульних тварин зібрано близько 450 кг круп, багато речей, які в надалі використовувались як підстилки (ковдри, матраци, верхній одяг). Також, було закуплено понад 140 кг сухих кормів, ліки та будівельні матеріали для побудови схованок тваринами притулку «Ковчег» м. Одеса;

-озеленення пришкольніх територій та укріплення прибережної зони зеленими насадженнями та багато іншого;

-участь в щорічній міжнародній соціально-економічній акції «World Cleanup Day» з прибирання зелених зон та благоустрою територій;

-реалізація проєкту «СОБЕРЕНГО» екоактивістами Овідіопольської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2 по вивченню та застосуванню енергії води для збереження і відновлення берегів. Мета проєкту – створення «Намиста Дністровського лиману»;

-співпраця на заповідних та природоохоронних територіях області (екопарком «Картал», Нижньодністроський національний природний парк та інші);

-активна участь в екопросвітницькій проєктах: «Час сортувати» «Центр демократичного розвитку молоді «Синергія», «Брати наші менші»; акції: «Батарейка», «Нове із старого», «Не рубай ялинку» тощо;

- проведення конкурсів, відеороликів щодо шкідливості паління листя, сухої трави та побутового сміття, місцевих етапів всеукраїнського екологічного фестивалю «ЧистоFEST», соціально-екологічних тимбілдінгів «Зробимо наше місто чистим для краси і порядку», тренінгів з еко-просвіти та еко-комп'юніті «Природа потребує негайної допомоги кожного з нас, а який твій план?», природоохоронних акцій, фестивалів та інших заходів.

Рівненська область

Адміністрація комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради повідомляє наступне:

БЕРТАШ Борис Миколайович – голова Українського товариства охорони природи Рівненської обласної організації (тел. 068 5897594);

ГОЛОВКО Оксана Вікторівна завідувач науково-дослідного сектору Національного природного парку «Дермансько-Острозький», кандидат сільськогосподарських наук, керівник обласної юнацької секції УТОП «Екологічне виховання молоді» (тел. +380979612372, oksana_golovko@ukr.net)

Сумська область

За матеріалами річних звітів закладів позашкільної освіти Сумської області за 2021 рік юнацькі секції, первинні організації Українського товариства охорони природи працюють у комунальному закладі Сумської обласної ради – обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, комунальному закладі позашкільної освіти Тростянецької міської ради «Палац дітей та юнацтва», на Ямпільській, Шосткинській станціях юних натуралістів. Членами юнсекцій, первинних організацій є 405 вихованців.

У 2021-2022 рр. вони брали активну участь у природоохоронних та екологічних масових заходах «Чиста Україна – чиста Земля», «Альтернатива зеленій новорічній красуні», «Пташина їдальня», «Годівничка», «Нагодуй горобчика», «Збережемо первоцвіти», «День птахів» тощо. Юні охоронці природи є постійними учасниками Всеукраїнського конкурсу організації «Земля у рівновазі».

Народний університет «Природа» Шосткинської міської станції юних натуралістів зареєстровано в Сумській обласній організації Українського товариства охорони природи. Для слухачів двічі на місяць проводяться лекції, практичні заняття відповідно до профілів факультетів «Лікарські рослини», «Квітникарство», «Ландшафтний дизайн», «Зоологія та декоративні тварини», «Екологія». У межах роботи секції «Зоологія та декоративні тварини» проводиться дослідницька робота щодо асиміляції диких качок в урбаністичному середовищі.

Голова Сумської обласної організації УкрТОП – Телегіна Алевтина Сергіївна, факс (0542) 61-01-64, (0542) 61-01-21 E-mail prirodasumv@ukr.net

Хмельницька область

Одним із завдань позашкільної освіти - є організація дозвілля вихованців, учнів і слухачів, пошук нових форм екологічної освіти і виховання учнівської молоді. Для виконання такого завдання в окремих закладах освіти області створено дитячі громадські екологічні та природоохоронні організації та об'єднання.

При Кам'янець-Подільському ПНВО організовано роботу клубу «Натураліст» в якому об'єднуються діти різного віку. Клуб природоохоронного напрямку, він діє на базі, раніше створеного тут клубу «Сатурн». Свою діяльність учасники клубу спрямовують на природоохоронну, пропагандистську та просвітницьку роботу.

Науково-практичну діяльність учасники клубу проводять також і за межами позашкільної установи. Юні природолюбів проводять кінолекторії, влаштовують пересувні виставки юннатівської творчості, проводять екологічні і біологічні екскурсії, ігри, свята. Клуб має свою емблему, свій девіз. Святкові та ігрові заходи проводяться театралізовано, до заходів залучаються діти різного віку. Це сприяє самовираженню старшокласників і залучає до участі дітей молодшого шкільного віку.

У 2020 році через карантинні заходи членами клубу у меншій мірі, а все ж проведенні еколого-натуралістичні заходи: Новий рік, День Землі (22

квітня), День чорнобильської трагедії (26 квітня), Міжнародний день захисту тварин, Міжнародний день захисту дітей (1 червня), Всесвітній день охорони навколишнього середовища (5 червня).

У Деражнянській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 створено клуб «Еколог» де навчаються і проводять дозвілля 15 школярів. Завдяки членам клубу у навчальному закладі постійно діє змінний стенд «Біологічний вісник». Учасники клубу щороку навесні і восени організовують у закладі екологічний місячник під час якого проводять благоустрій території, здійснюють зовнішнє і внутрішнє озеленення школи.

У Новосілецькому НВК Деражнянського району діє «Клуб любителів природи» у якому займаються 15 юних природолюбів. Протягом навчального року члени клубу виступають з лекціями на природоохоронну тематику перед учнями школи. Членами клубу організовано і проведено конкурс на краще озеленення шкільних кабінетів. Щороку вони проводять новорічний конкурс «Замість ялинки святковий букет», «Посади дерево», «Парад квітів біля школи».

Члени клубу, спільно з батьками, щороку розчищають та впорядковують джерела (Діхтярка, Хорковець та Кислинець). Діти постійно долучаються до впорядкування території школи, проводять масово-агітаційну та пропагандистську роботу про необхідність дбайливого ставлення до навколишнього середовища. (виховні заходи: «Земля наш спільний дім», «Мій рідний край - моя земля», години спілкування: «Подорож до міста Гармонія», «Збережемо красу рідного краю»; круглі столи: «Що важливе для кожного з нас?», «Стан гідроресурсів нашого села», дискусії: «Що робити із сміттям?», «Опале листя: користь чи шкода?», бесіди («Природа і люди», «Стань природі другом», «Збережемо дім, в якому живемо», «Планета людей в небезпеці»; лекції: «Екологічне виховання школярів», «Охорона довкілля - обов'язок кожного з нас тощо), також оформили та впорядкували картотеку кімнатних рослин закладу.

На базі Шепетівського МЦЕНТУМ діє молодіжна громадська кінологічна організація «Фенікс», активісти якої спільно з гуртківцями беруть участь в обласних, всеукраїнських і міжнародних кінологічних виставках, проектах, за результатами яких мають колекцію кубків та медалей переможців, регулярно організовують тематичні семінари-практикуми для місцевого населення, що сприяє широкому залученню учнівської і студентської молоді міста до вирішення екологічних проблем.

З метою виховання екологічної культури особистості, шляхом проведення екологічної роботи з дітьми та молоддю, їх участі у дослідницькій роботі та природоохоронних акціях у Щиборівській ЗОШ І-ІІІ ст. Красилівського району створено шкільне об'єднання «Зелений паросток», робота якого спрямована на виховання екологічно свідомої особистості, громадянина України, громадянина світу через організацію цікавої еколого-просвітницької роботи з дітьми та молоддю, їх участь у дослідницькій роботі, природоохоронних акціях, пропагування знань про стан навколишнього

природного середовища, залучення всіх верств населення до активної природоохоронної діяльності, тощо.

Члени об'єднання стали активними учасниками ряду екологічних акцій: «Діти за гуманне ставлення до тварин», «До чистих джерел», «Друге життя пластику», «За чисте довкілля», «День юного натураліста», «Амброзія - карантинний бур'ян алерген», «Посади дерево», «Збережи ялинку», «Наша допомога зимуючим птахам», «Первоцвіти», «Батарейкам - утилізація», «Посади квітку», «День Землі».

Прикладом активної природоохоронної і просвітницької роботи є молодіжна громадська організація «Екологічна варта», що діє при ЗОШ І-ІІІ ст. № 12 м. Хмельницького, члени якої беруть активну участь у екологічних виставах, для учнів школи та їх батьків, випускають стіннівки, листівки із закликом оберігати зникаючі види рослин, здійснюючи таким чином екологічну просвіту жителів свого мікрорайону.

Члени «Екологічної варти» проводять активну еколого-просвітницьку діяльність, займаються природоохоронною роботою, використовуючи різні форми еколого-краєзнавчої діяльності, проводять спостереження та моніторинг місць зростання рідкісних та зникаючих рослин, занесених до Червоної та Зеленої книг України, вивчають методи оцінки стану рослинних угруповань та тенденції скорочення їх поширення під впливом антропогенного навантаження.

Члени загонів «Екологічної варти» проводять масово-агітаційну та пропагандистську роботу про необхідність дбайливого ставлення до навколишнього середовища: виховні заходи «Земля наш спільний дім», «Мій рідний край - моя земля»; години спілкування: «Подорож до міста Гармонія», «Збережемо красу рідного краю»; круглі столи: «Що важливе для кожного з нас?», «Стан гідроресурсів нашого села»; дискусії: «Що робити зі сміттям?», «Опале листя: користь чи шкода?»; бесіди: «Природа і люди», «Стань природі другом», «Збережемо дім, в якому живемо», «Планета людей в небезпеці»; лекції: «Екологічне виховання школярів», «Охорона довкілля - обов'язок кожного з нас» тощо.

Кам'янець-Подільський осередок Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта» це громадське дитяче об'єднання, яке виховує екологічно освічену людину майбутнього, об'єднує дітей і молодь, що свідомо спрямовують зусилля на захист довкілля та вчать бути активними природоохоронцями. Організація була створена 22 січня 2011 року. Сьогодні міський осередок об'єднує більше 450 хлопчиків та дівчаток, які активно долучаються до розв'язання регіональних екологічних проблем. Практична природоохоронна робота вартівців включає проведення традиційних всеукраїнських заходів, спрямованих на захист довкілля, розв'язання нагальних екологічних проблем природи регіону.

«Екологічна варта» міста разом з членами Всеукраїнської екологічної ліги проводить різні заходи у рамках акції «Збережи ялинку», спрямованої на популяризацію ідеї збереження ялинових насаджень, серед яких -

виготовлення і розповсюдження листівок, участь у конкурсі «Замість ялинки - зимовий букет», складання святкових букетів з вічнозеленого гілля, що створює святкову атмосферу без знищення живого дерева.

До складу міського Кам'янець-Подільського осередку Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта» входять 18 шкільних загонів. Багаторічною традицією вартівців міста стала участь в екологічній Всеукраїнській акції «Допоможемо зимуючим птахам».

У лютому 2020 року в ПНВО відбулося міське свято «Годівничка для зимуючих птахів». У святі взяли участь всі заклади загальної середньої освіти міста. Діти виготовили різноманітні годівнички для птахів з природного матеріалу. Щороку в кожній школі міста створюються пташині їдальні та готуються графіки підгодівлі птахів, організовуються акція «День зустрічі птахів».

Члени дитячої спілки «Екологічна варта» у форматі он-лайн взяли участь у святі «Екологія душі - екологія води», присвяченому Всесвітньому Дню води.

Навесні та восени члени осередку «Екологічна варта» залучають всіх небайдужих до Всеукраїнської акції «Посади своє дерево», висаджуючи дерева та куші у парках, скверах, а також на пришкільних територіях. У минулому році загони екологічної варті ЗОШ № 17 та вартівці ліцею м. Кам'янця-Подільського долучились до Всеукраїнської акції «Дерева миру», завдяки якій на території цих закладів було висаджено волоський горіх та липи, які надали лісничі НПП «Подільські Товтри». Вартівці ЗОШ № 6 щорічно здійснюють озеленення території закладу.

22 квітня 2020 р. до «Всесвітнього дня землі» вартівці провели он-лай – челендж «Зробимо Україну чистою разом», а 9 травня у «Всесвітній день міграції птахів» дистанційно презентували віночок віршів «Птахи рідного краю».

З метою поліпшення ситуації в Україні щодо поводження з відпрацьованими джерелами струму (батарейками) «Екологічна варта» міста з 2012 року започаткувала щорічну громадську природоохоронну акцію «Батарейкам – утилізація!» у якій активно беруть участь батьки і школярі по сьогоднішній день.

Черкаська область

Комунальний заклад «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради» не співпрацює з Українським товариством охорони природи в Черкаській області, тому не володіє інформацією щодо роботи юнацьких секцій Українського товариства охорони природи.

Чернігівська область

При Чернігівській обласній організації Українського товариства охорони природи працює юнацька секція, здобувачі освіти якої беруть активну участь у збереженні, охороні та збагаченні природи рідного краю, у Всеукраїнських, обласних етапах всеукраїнських конкурсів та обласних

конкурсах еколого-натуралістичного напрямку, природоохоронних акціях, екологічних операціях, місячниках, трудових десантах.

У листопаді 2020 року у рамках природоохоронної акції «Посади Дерево миру» Чернігівська обласна організація Українського товариства охорони природи спільно з Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації, Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Партнерською мережею «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні» висадили деревні рослини на території екологічної стежки «Лісова казка». До акції приєдналися вихованці гуртків станції юннатів, висадивши у дендрологічному відділку кущі самшиту, бересклету, верби Матсудана.

У грудні 2020 року за ініціативи Чернігівської обласної організації Українського товариства охорони природи, кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка відбулася акція «Підгодуймо птахів взимку», метою якої було: виховання любові до природи, відповідального ставлення до птахів; проведення широкої просвітницької роботи та практичних дій з охорони і збереження зимуючої орнітофауни м. Чернігова та Чернігівської області.

Вихованці комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» активно долучилися до участі в акції та виконали низку її завдань: ознайомилися з видовим різноманіттям зимуючих птахів своєї місцевості; отримали нові та цікаві знання з біології і екології птахів, аспектів їх підгодівлі, що сприяло розвитку у гуртківців гуманного ставлення до птахів, мотивації до їх охорони та підгодівлі в несприятливу пору року. Діти виготовили годівнички, намалювали малюнки пернатих друзів. Виготовлені юннатами годівнички розміщено по території регіонального ландшафтного парку «Ялівщина».

У березні 2021 року на Чернігівщині стартувала природоохоронна акція «Збережемо первоцвіти» для здобувачів освіти закладів загальної середньої та позашкільної освіти, вищих закладів освіти міста Чернігова та Чернігівської області. Метою природоохоронної акції є збереження в наших лісах та відновлення на колекційних ділянках ранньоквітучих весняних рослин та привернення уваги населення до проблеми зникнення первоцвітів у нашій країні, зокрема на Чернігівщині.

Вихованці КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» активно долучились до природоохоронної акції, організаторами якої виступили Партнерська мережа «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні», Чернігівська обласна організація Українського Товариства охорони природи, Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів».

В межах природоохоронної акції «Збережи первоцвіти», гуртківці КЗ «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» провели ряд заходів, спрямованих на збереження ранньоквітучих рослин у лісах Чернігівщини, а саме: практичні роботи по догляду за первоцвітами в дендрологічному

відділку навчально-дослідної земельної ділянки ОБЛСЮН, екологічну годину «Перші весняні квіти», конкурс агітаційних листівок на захист первоцвітів, конкурс малюнків «Первоцвіти України. Збережи саме їх!», бесіду «Законодавство України на захисті первоцвітів», вікторину «Що я знаю про первоцвіти?».

Всі учасники отримали інформаційні матеріали щодо збереження первоцвітів від Товариства охорони природи та Партнерської мережі освіта в інтересах сталого розвитку України.

З метою охорони білокорих красунь, проведення інформаційно-просвітницької діяльності щодо правил їх підсочування, пропаганди збереження лісових масивів здобувачі освіти гуртків комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» активно долучилися до природоохоронної операції «Береза». Вони ознайомилися із правилами підсочки берез, взяли участь у екологічній вікторині «Природа – наш дім», намалювали малюнки та оформили плакати «Правила правильного збору березового соку», «Пам'ятка про користь березового соку»; беручи участь у майстер-класі виготовили берізки із бісеру та декоративного дроту.

У рамках природоохоронної акції «День зустрічі птахів» вихованці комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» виготовили 13 шпаківень, які передані до Українського товариства охорони природи 1 квітня 2021 року та розвішені на території регіонального ландшафтного парку «Ялівщина».

Чернігівською обласною організацією Українського товариства охорони природи проведено конкурс «Будиночок для корисних комах», який проходив у рамках заходів збереження й примноження кількості корисних комах і збільшення біологічного різноманіття. Гуртківці комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» виготовили і розмістили на території еколого-просвітницької стежки «Природа - наш дім», будинок для комах та агробудинок.

До всесвітнього дня водних ресурсів з метою поглиблення знань учнів про водні ресурси нашої планети та розширення уявлень про значення води в житті людини для здобувачів освіти гуртків були проведені різноманітні заходи: конкурс малюнків «Збережемо воду», майстер-клас «Царівна жаба», виховна година «Де живуть краплинки?», вікторина «Вода – джерело життя».

Вихованці гуртків комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» 20 квітня 2021 року долучилися до Всеукраїнської акції «І проросте пагіння з минулого у майбуття», приуроченої до 150 річчя з дня народження Лесі Українки, за ініціативи співзасновника журналу-каталогу «СонцеСад» Остапа Михаця, кореспондентки журналу Олени Берізкіної. На Чернігівщині ініціатором акції стала Світлана Потоцька, голова Чернігівської обласної організації Українського товариства охорони природи. Здобувачі освіти комунального закладу висадили у плодово-ягідному відділі навчально-дослідної земельної ділянки саджанець, вирощений зі щепи старої груші з саду родини Косачів у селі Коляжному на Волині. Ідея акції «І

проросте пагіння з минулого у майбуття» є збереження і популяризація пам'яті літературної спадщини родини Косачів та продовження життя груші, що росте у садибі-музеї, плодами якої ласувала Леся Українка.

Вихованці гуртків комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» 22 квітня 2021 року, у Всесвітній День Землі підтримали ініціативу юних натуралістів України та долучилися до акції «Зелене будівництво України» і висадили на подвір'ї закладу саджанець плодового дерева.

З нагоди святкування Всесвітнього Дня Землі здобувачі освіти провели майстер-класи: «Як сортувати сміття» під час якого ознайомилися з типами та маркуванням відходів, дізналися як їх потрібно сортувати; в ході майстер-класу «Наш вибір – екосумки» діти ознайомили всіх бажаючих як скласти яскраву і зручну сумку із шматка тканини чи хустки. Юні природоохоронці розпочали серед гуртківців закладу онлайн-екочелендж «Мій ековчинок». У рамках Всеукраїнського конкурсу «Календар GLOBE 2021» організували постійно діючу виставку фоторобіт «Ми і природа» (у зв'язку з режимом адаптивного карантину заходи здійснені у онлайн режимі).

З повагою,

Директор НЕНЦ

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ